

Mlade generacije foto-dokumentarista Službe za štite spomenika kulture

Mlade generacije foto-dokumentarista Službe za štite spomenika kulture

2008.04.10 16:20

NEOMEDIA komunikacije - ured@neomedia.hr

U kontekstu stoljetnog postojanja službe za štite spomenika kulture, s predanim višedesetljetnim posvećenjem istoj njenog barda Gjura Szabe, a nakon II. svjetskog rata neumornim foto-bilježenjem Nine Vranića, posljednjih osamnaest godina obilježeno je, sukladno dinamičnom načinu suvremenog života, relativno brzom izmjenom petorice fotografa. Iako je njihovo djelovanje unutar matične spomeničke foto-sluzbe bilo vremenski kratkog daha (u pojedinim slučajevima nastavivši se u srodnim institucijama), kvaliteta rada svakog od ovih fotografa ponaosob nije upitna. Ona počinje kako na njihovoj metierskoj izobrazbi, mahom stečenoj u fotografskim usmjerenjima Grafičke škole ili škole za primijenjenu umjetnosti, tako na izoštrenom pogledu njihova oka, izvještanom kontinuiranim praktičnim radom. Naposljetku uspjeh njihova rada izvire iz osjećaja i ljubavi prema materiji, subjektu koji promičljaju i snimaju: spomeniku i starini, tradiciji općenito.

Istra

Foto-sluzbu za štite spomenika kulture u zadnjih dvanaest godina 20. stoljeća i u navršenoj prvoj petoljetci stoljeća koje smo našli, obilježila su imena i djela petoro fotografa generacije čezdesetih godina. To su, redom kako su službovali:

Goran Maleković,
Robert Leš,
Vidoslav Barac,
Zoran Osređak te

Goran Bekina. Većina njih djelovala je u prvoj polovici zadnjeg desetljeća prošlog stoljeća, dakle u vrijeme kad Hrvatska proživljava svoje sudbonosne dane, teške koliko i slavne. Nismo zaboravili, naša njenog pučanstva za neovisnost u naplaćuje se u to vrijeme brojnim ljudskim stradanjima i gubitcima, a njena tisućljetna baština biva razarana pod udarima srbo-etničkih granata, protivno svim UNESCO-vim konvencijama. Mnoge od tih strahota od prvih dana bilježe i kamere naših kolega fotografa: Goran Maleković foto-dokumentira stanje na pakračkom i lipičkom području, Robert Leš u Pokuplju, Žirek vinkovačkom području, dubrovačkom primorju

Od druge polovice devedesetih godina prošlog stoljeća, nakon što Republika Hrvatska vojnom akcijom vraća okupirane krajeve, izuzev područja istočne Slavonije s gradom-patnikom Vukovarom, koji se nalaze u sastavu UMPA-zone, te slobodu tek očekuju, započinje sustavno foto-dokumentiranje ratom razorenih područja i njihovih spomenika. Ovaj posao predano je obavljao fotograf Vidoslav Barac kao član Komisije za popis i procjenu ratnih šteta na spomenicima kulture Ministarstva kulture RH, u svojstvu fotodokumentarista. On je foto-aparatom zabilježio gotovo svaki kutak razorene nam zemlje, uključujući i one u sastavu UMPA-zone.

U isto vrijeme na ratom pogođenim područjima, kao i u kraćem razdoblju što ratnom vremenu prethodi i konačno u mirnodopskom razdoblju koje slijedi nakon njega, teku dugoročnim planom zacrtane akcije na evidentiranju i zaštiti spomeničke baštine, nepokretne i pokretne, etnografske i prostorno-ambijentalne. Pažnja fotografa, kao i konzervatora, pri tome jednako uvažava i nacionalne spomenike svjetskog značaja kao i intimistički mikro-svijet ponikao iz duge i tužnih ruku našeg naroda.

Svi su ovi tereni, beziznimno ratni ili njegovim stražnim pohodom pošteženi, rezultirali nebrojenim, službi dragocjenim fotografijama. Tek, i unutar ove grupe dokumentarne fotografije možemo govoriti o različitim senzibilitetima i afinitetima, pa tvrdnju da kamera ne laže treba uzeti cum grano salis: kamera govori istinu, ali je zbori različitim jezicima!

Pored svih ovih terenskih poslova koji rade kvalitetnim autorskim foto-uradcima, fotografi službe zaštitne spomenika obavljali su i obavljaju za potrebe matične službe zaštitne spomenika, kao i za srodne ustanove te pojedince (prvenstveno studente i učenike) ne manje važne poslove ružnih reproduciranja crno-bijelih fotografija naruženih iz fototeke. Ovakvi su poslovi bili narožito intenzivni do polovice devedesetih godina, dok u posljednjem petlježu prevladava reproduciranje fotografija putem digitalnog zapisa.

Priredila: Sanja Grkoviž

Dodatak

Goran Malekoviž (11. rujna 1966.; žkola za primijenjenu umjetnost i dizajn, Obrtnižka žkola za osobne usluge - fotografsko usmjerenje; 1. lipnja 1988., 29. veljaže 1992., samostalna profesija)

Robert Lež (1967.; Grafižki obrazovni centar ž fotografsko usmjerenje; 1. ožujka 1992., 31. svibnja 1994., samostalna profesija)

Vidoslav Barac (30. ožujka 1965.; Grafižki obrazovni centar ž fotografsko usmjerenje; 1. lipnja 1994., 16. siježnja 2000., Hrvatski restauratorski zavod,)

Zoran Osrežak (30. lipnja 1962.; žkola za primijenjenu umjetnost i dizajn; 6. ožujka 2000., 11. ožujka 2001., Kodak Centar)

Goran Bekina (22. travnja 1967.; žkola za primijenjenu umjetnost i dizajn; 2. svibnja 2001.)

[Malekoviž, Lež, Barac, Osrežak, Bekina - Mlade generacije foto-dokumentarista Službe zaštitne spomenika kulture Fototeka kulturne bažtine](#)

